

Rozvody a péče o děti v roce 2026. Co se mění?

Ministerstvo spravedlnosti připravilo tzv. rozvodovou novelu, která nabývá účinnosti k 1. lednu 2026. Co se mění? Jak budou nově probíhat rozvody párů s dětmi a bez dětí? Mění se výše poplatků za rozvody? Jakou roli v celém procesu hraje „nejlepší zájem dítěte“ a jak je to s fyzickým trestáním dětí? Podívejte se na změny popsané přímo na modelových situacích, které pomohou novinky přiblížit a vysvětlit.

Chceme se rozvést a máme nezletilé dítě

Soud bude rozhodovat o **poměrech dítěte** (tj. o péči a vyživovací povinnosti vůči nezletilému dítěti)

a o **rozvodu manželství v jediném spojeném řízení**. Toto spojené řízení se bude konat u **okresního soudu** (v Praze u obvodního soudu), v jehož obvodu má nezletilé dítě své bydliště. Pokud by spojené řízení nebylo vhodné třeba kvůli konfliktu mezi rodiči, soud může věci rozdělit do samostatných řízení.

V návrhu je třeba uvést **kontaktní telefonní číslo nebo e-mailovou adresu** účastníků řízení, jsou-li navrhovateli známy.

Nejprve bude soud rozhodovat o **poměrech dítěte**. V případě dohodnutých rodičů už **dítě nebude zastupovat kolizní opatrovník (OSPOD), nýbrž sami rodiče**. Pokud se ale ukáže, že by mezi rodiči a dítětem mohlo dojít ke střetu zájmů, tak soud kolizního opatrovníka ustanoví. Stejně tak soud kolizního opatrovníka ustanoví, požádá-li o to samo dítě.

Pokud jde o dítě schopné pochopit situaci, **rodiče jsou povinni dítě informovat o soudním řízení**,

o možnosti vyjádřit svůj názor a důsledcích soudního rozhodnutí, jakož i o možnosti požádat o ustanovení kolizního opatrovníka (soud by na tuto povinnost měl rodiče upozornit v předvolání k jednání).

Při rozhodování o péči už soud **nebude** rozhodovat o svěřeni dítěte **do péče společné, střídavé, nebo výlučné**. **Dítě si zaslouží péči obou rodičů**. To však automaticky neznamena, že by oba rodiče měli o dítě pečovat ve stejném rozsahu, soud bude rozhodovat o rozsahu péče stejně jako dosud. Cílem této změny je zrušit nálepky a boj o ně a tím přispět ke zmírnění rodičovského konfliktu.

Dohodnou-li se rodiče na tom, že o dítě budou pečovat podle svých možností jako doteď, schválí soud dohodu rodičů o tom, že dítě zůstává v jejich péči, **nebude ale nijak určovat rozsah péče**. Zároveň ani **nebude autoritativně rozhodovat o výživném**. Pokud se ale rodiče na výživném dohodnou a budou chtít mít v ruce vykonatelný titul (např. exekutorem), potom bude soud moci schválit jejich dohodu. Tato situace odpovídá **původní společné péči**.

Pokud rodiče nebudou schopni se na péči o dítě průběžně domlouvat jako dosud, soud rozhodne nejen o tom, že dítě zůstává v péči obou rodičů, ale rovněž o tom, **v jakém rozsahu** bude každý z rodičů o dítě **pečovat**. Rozsah péče bude soud moci stanovit na široké škále od výrazně úzké péče jednoho z rodičů např. o víkendu jednou za dva týdny až po rovnoměrnou péči obou rodičů půl napůl. Při určení rozsahu péče bude rozhodující **nejlepší zájem dítěte**. Dále soud v těchto případech **vždy rozhodne i o výživném** (autoritativně nebo tak, že schválí dohodu rodičů). Tato situace odpovídá v závislosti na rozsahu péče **původní výlučné nebo střídavé péči**.

Nejlepší zájem dítěte je přitom vymezen mezinárodními dokumenty a judikaturou Ústavního soudu. **Soudy by měly** při určení rozsahu péče **zohlednit zejména**:

- Existenci pokrevního pouta mezi dítětem a rodičem, který má o dítě pečovat.

- Míru zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb v případě stanovení daného rozsahu péče (včetně vazby dítěte na sourozence a členy širší rodiny, i posouzení skutečnosti, zda např. některý z rodičů nebrání kontaktu dítěte s druhým rodičem a dalšími osobami, k nimž má dítě silnou náklonnost).
- Schopnost osoby usilující o péči o dítě v určitém rozsahu zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální, materiální a jiné potřeby. V této souvislosti soudy musí posuzovat také např. existenci domácího násilí (na dítěti, druhém z rodičů, jiných dětech; definice domácího násilí je nově obsažena v občanském zákoníku) nebo např. zohlednit, že je dítě kojeno.
- Náзор dítěte, přičemž je nezbytné zkoumat zejména věk dítěte (o dítěti starším 12 let se má za to, že svůj názor již sdělit dokáže) a např. i riziko jeho manipulace ze strany některého z rodičů. Soud k názoru dítěte přihlíží a ve svém rozhodnutí jej musí zohlednit, nikoliv však bez dalšího plně respektovat, protože jde pouze o jeden z aspektů zájmu dítěte.

Při autoritativním rozhodování o výživném by měl soud výživné zásadně **vyměřit oběma rodičům**. Rozvod totiž nemá vliv na rodičovskou odpovědnost, o dítě budou pečovat oba rodiče, a proto by měli rodiče vynakládat výdaje, k jejichž úhradě výživné slouží (tj. výdaje vynakládané bez přímé souvislosti s péčí, např. výdaje na školní pomůcky, mimoškolní zájmové aktivity či tábor), po vzájemné dohodě. Půjde-li ale o konfliktní rodiče, kteří se na vynakládání těchto výdajů nedokáží domluvit, anebo o výrazně asymetrickou péči, kdy bude dané výdaje obvykle vynakládat pouze převážně pečující rodič, pak soud stanoví výživné pouze jednomu rodiči.

Za úpravu **poměrů dítěte se před soudem prvního stupně** nebude i nadále platit **žádný soudní poplatek**. Nově ale bude **zpoplatněno částkou 3 000 Kč podání odvolání** ve vybraných věcech péče soudu o nezletilé, mezi které patří i řízení ve věcech péče a výživy. Cílem je předejít tomu, aby rodiče podávali odvolání jen proto, že je to zadarmo, s cílem oddálit finální rozhodnutí nebo prohlubovat konflikt. Prodlužování řízení ale jen zhoršuje konflikt. Nově zavedený soudní poplatek by měl přispět k tomu, aby bylo odvolání podáváno jen v případech, kdy je rodič skutečně přesvědčen o nesprávnosti soudního rozhodnutí. **Nemajetný rodič** bude moci i nadále požádat **o osvobození od soudních poplatků**.

Po vyřešení poměrů dítěte přijde v tom samém řízení na řadu **rozvod manželství**. Manžele, kteří se dohodli na poměrech dítěte, úpravě majetkových poměrů a bydlení, rozvede soud v režimu zjednodušeného **smluveného rozvodu**. V tomto případě soud nebude muset zjišťovat rozvrat manželství ani to, zda spolu manželé posledních šest měsíců nežijí. Novinkou je i možnost soudu upustit u dohodnutých manželů od jejich výsledku. Smluvený rozvod tedy přináší bonus v možnosti vyřešit rychle a jednoduše při jediném jednání majetek, děti i rozvod.

Pokud se manželé nedovedou na všem dohodnout, rozvede je soud v režimu **běžného rozvodu**. I tento typ rozvodu bude v něčem jednodušší. Soud nově nebude muset zjišťovat příčiny rozvratu manželství (s výjimkou některých specifických případů).

Za běžný **rozvod manželství** zaplatí manželé soudní poplatek **5 000 Kč**. Pokud se ale manželé na všem dohodnou a soud je rozvede v režimu **smluveného rozvodu**, potom zaplatí snížený soudní poplatek **2 000 Kč**. **Nemajetní manželé**, jimž by úhrada soudního poplatku pro jejich nemajetnost činila problém, budou moci i nadále požádat **o osvobození od soudních poplatků**. Navrhovateli, který je obětí domácího násilí, lze přiznat proti násilníkovi **náhradu nákladů řízení** (včetně náhrady uhrazeného soudního poplatku).

Chceme se rozvést a dítě nemáme

Možnost využít méně formální **smluvený rozvod** bude samozřejmě i pro manžele bez dětí, pokud se dohodnou na úpravě majetkových poměrů a bydlení. Dohodnutí manželé zaplatí snížený soudní poplatek **za smluvený rozvod** ve výši **2 000 Kč**.

Pokud se manželé nedohodnou, rozvede je soud v režimu **běžného rozvodu**, nově bez zjišťování příčin rozvratu manželství (až na výjimečné případy). Za běžný **rozvod** zaplatí manželé soudní poplatek **5 000 Kč**. I zde budou mít **nemajetní manželé** případně možnost podat žádost **o osvobození od soudního poplatku**. A opět platí, že navrhovateli, který je obětí domácího násilí, lze přiznat proti násilníkovi **náhradu nákladů řízení** (včetně náhrady uhrazeného soudního poplatku).

Návrh na rozvod manželství bez nezletilých dětí lze podat **u okresního soudu**, v jehož obvodu manželé naposledy bydleli, pokud v obvodu tohoto soudu alespoň jeden z nich ještě bydlí, pokud takový soud není, u soudu, v jehož obvodu bydlí ten manžel, který návrh nepodal, a pokud ani takový soud není, u soudu, v jehož obvodu bydlí navrhovatel.

Manželé nejsme, chceme ale upravit poměry našeho dítěte

Nová pravidla pro rozhodování o poměrech dítěte, jak byla popsána shora u manželů s nezletilými dětmi, se uplatní úplně stejně také pro nesezdané rodiče.

Co se stane s dříve vydanými rozhodnutími soudu o společné, střídavé nebo výlučné péči (do 31. 12. 2025)?

Nestane se nic. Tato rozhodnutí budou i nadále platit, rozvodová novela na ně nemá žádný vliv. Nové rozhodnutí o péči a výživě vydá soud jen při změně poměrů, je zbytečné se obracet na soud dříve.

Co se stane, pokud byla řízení o úpravě poměrů dítěte a řízení o rozvod manželství zahájena do 31. 12. 2025, ale ještě nebyla vydána rozhodnutí?

Pokud řízení probíhají u jednoho soudu, soud **rozhodne o jejich spojení do jednoho řízení**. Pokud jsou řízení vedena u různých soudů, budou se i nadále projednávat v odděleném režimu. Soud však již rozhodne o poměrech dítěte **podle nové právní úpravy**. Soudní poplatek **zůstává v původní výši**, nedoplácí se.

Co dělat, když je potřeba prozatímně upravit poměry dítěte?

Zavádí se institut **prozatímního rozhodnutí**. Nově již **nebude možné upravit poměry dítěte obecným předběžným opatřením** vydávaným do 7 dnů **bez slyšení** druhého rodiče.

Před vydáním prozatímního rozhodnutí by mělo být **oběma rodičům umožněno se vyjádřit**. Tím odpadne moment překvapení druhého rodiče, který jen zhoršoval konflikt.

Soud by měl prozatímní rozhodnutí vydat ve lhůtě **bez zbytečného odkladu, nejpozději do 3 měsíců (bude záležet na urgentnosti věci v daném konkrétním případě)**.

Omezuje se právo podat odvolání. Tím se urychlí vydání rozhodnutí ve věci samé.

Prozatímní rozhodnutí **trvá omezenou dobu**, kterou soud stanoví, max. 3 měsíce. Lze jej prodloužit či změnit.

Prozatímním rozhodnutím bude možné také předat dítě do péče budoucího osvojitele a svěřit dítě do předpěstounské péče.

V kritických situacích, v nichž o dítě nebude řádně postaráno, nebo v nichž dojde k vážnému ohrožení či narušení jeho důležitého zájmu, bude soud moci i nadále vydat **do 24 hodin tzv. rychlé předběžné opatření**.

Co dělat, když druhý rodič neplatí výživné pro nezletilé dítě?

Po dobu prvních **6 měsíců** prodlení bude možno požadovat úrok z prodlení z dlužného výživného **ve zvýšené sazbě 2,5 promile denně** (tuto sazbu stanoví prováděcí nařízení vlády). Po uplynutí 6 měsíců bude možno uplatnit úrok z prodlení v zákonné výši.

Je možné se obrátit na **soud** či **soudního exekutora**, aby výživné vymohli. Pokud to není úspěšné, lze podat žádost o **náhradní výživné** – podrobnější informace [zde](#).

Upravuje se také možnost **postoupit** splatnou **pohledávku výživného**. Pohledávku bude možné postoupit **za plnou cenu** (tj. za úplatu alespoň ve výši jistiny pohledávky).

Úplata za postoupení pohledávky bude muset být kvůli větší transparentnosti vždy uhrazena **bezhotovostním převodem** na účet.

Postoupení pohledávky pod cenou bude možné pouze **se souhlasem soudu**. Pokud by v takovém případě souhlas soudu chyběl, bylo by postoupení pohledávky absolutně neplatné.

Co dělat, když druhý rodič zmaří péči o dítě?

Pokud rodič zmaří péči druhého rodiče, která vyplývá ze soudního rozhodnutí nebo ze soudem schválené dohody, bude soud moci ve zmařeném rozsahu nařídit **náhradní péči**.

Vzniknou-li rodiči v souvislosti se zmařenou péčí náklady, nebude se již muset jejich přiznání domáhat v samostatném řízení. Nově bude možné tyto **náklady** uplatnit už **v řízení o výkonu rozhodnutí**.

Co dělat, když si rodič myslí, že je škoda každé rány, která padne vedle?

Nově se výslovně stanoví, že je **nepříjemné**, aby děti byly **tělesně trestány**, anebo aby jim bylo **způsobováno duševní strádání**. Děti nesmí být ponižovány ani žádným jiným způsobem. Vědecké studie jasně prokazují, že **používání tělesných trestů** ve výchově u dětí **přináší mnoho problémů**. Dochází například ke zhoršování vztahu s rodiči, důsledkem bývá i nadužívání návykových látek, neúspěchy ve škole, potíže ve vztazích. Fyzicky trestané nebo jinak ponižované děti si v dospělosti často vybírají agresivního partnera, přičemž ve zvýšené míře trpí duševními problémy.

Jedná se o **deklaratorní právní úpravu**. Úprava by měla vést především ke změně hodnotového přístupu rodičů při výchově dětí a k užívání jiných výchovných prostředků než tělesných trestů.

Nicméně může na to reagovat i soud a např. doporučit adekvátní odbornou pomoc či vyhodnotit, zda použije jiná opatření.

Podívejte se na [Desatero pro rodiče](#).

Vladimír Řepka, tiskový mluvčí Ministerstva spravedlnosti

Praha, 19. 12. 2025 Zdroj: www.msp.gov.cz